

دستور دفتار کتولی

دفتر اول

www.ketab.ir
مؤلف

سید احمد حسینی

سازمان اسناد و کتابخانه ملی

سرشناسه	:	حسینی، سیداحمد، ۱۳۴۹
عنوان و نام پدیدآور	:	دستور دوتار کتولی / مؤلف: سید احمد حسینی
مشخصات نشر	:	تهران، آرون، ۱۳۹۵
مشخصات ظاهری	:	۷۸ ص.
شابک	:	۹۷۸ - ۹۶۴ - ۳۳۱ - ۳۸۹ - ۱
وضعیت فهرست‌نویسی	:	فیپا
یادداشت	:	کتابنامه ص ۸۰.
موضوع	:	موسیقی محلی ایرانی - کتول
موضوع	:	Folk Music - Iran - Katul
رده‌بندی کنگره	:	۱۳۹۵ ۵۵۵ ح / M۱۸۲
رده‌بندی دیوینی	:	۷۸۹/۹۲۱۳۴
شماره کتابشناسی ملی	:	۴۲۷۱۱۹۴

انتشارات آرون

دستور دوتار کتولی

نویسنده: سید احمد حسینی

ناشر: انتشارات آرون

طراح جلد: فائزه سادات حسینی

عکاس: الهام سادات حسینی

چاپ دوم: ۱۴۰۲

چاپ صدف: ۵۰ نسخه

۱۵۰/۰۰۰ تومان

نشانی: میدان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان وحید نظری

نرسیده به خیابان منیری جاوید، پلاک ۱۰۵، واحد ۳ تلفن: ۵۱ - ۶۶۹۶۲۸۵۰

ایمیل: Arvannashr@yahoo.com وبسایت: www.Arvannashr.ir

۹۷۸ - ۹۶۴ - ۳۳۱ - ۳۸۹ - ۱

فهرست مطالب

۲۷	 ریز اشاره‌ی ترکیبی	۹	 درباره‌ی پژوهشگر
۲۸	 ریز اشاره و اتصال	۱۰	 مؤلف
۲۸	 شست باز	۱۱	 مقدمه
۲۸	 تریل	۱۲	 چکیده
۲۸	 نُت زینت	۱۳	 واژه‌ی کتول و تاریخ آن
۲۹	 گُندن	۱۴	 علی آباد کتول و موسیقی کتولی
۲۹	 نمونه‌ای از آموزش سنتی (شماره‌ای)	۱۷	 تعریف مقام
۳۰	 تئوری موسیقی	۱۸	 دوتار کتولی
۳۰	 درباره‌ی خط موسیقی	۱۹	 نظام کوک
۳۰	 نُت	۲۰	 دستان‌ها
۳۱	 حامل	۲۰	 فواصل دستان‌ها در دوتار کتولی
۳۱	 کلید	۲۳	 شیوه‌ی نشستن و دست گرفتن ساز
۳۲	 خط‌های تکمیلی	۲۳	 شیوه‌ی قرار گرفتن دست راست روی ساز
۳۲	 شکل نُت‌ها	۲۴	 شیوه‌ی قرار گرفتن دست چپ روی ساز
۳۳	 سکوت	۲۵	 نشانه‌ها
۳۳	 نقطه	۲۶	 تکنیک‌های دست چپ و راست
۳۴	 دو نقطه	۲۶	 پنجه‌ی راست
۳۴	 خط اتحاد و خط اتصال	۲۶	 پنجه‌ی چپ
۳۴	 نقطه‌ی توقف	۲۶	 پنجه‌ی راست تک
۳۵	 میزان	۲۶	 چپ دوبل
۳۵	 میزان‌های ساده	۲۶	 پنجه‌ی چپ با انگشت شست
۳۵	 میزان‌های ترکیبی	۲۶	 پنجه‌ی چپ خفیف (انگشت سبابه)
۳۶	 وزن	۲۷	 درآب راست
۳۶	 سنکوپ یا سخته	۲۷	 درآب چپ
۳۶	 زیر و بمی	۲۷	 پنجه‌ی ریز
۳۶	 فاصله	۲۷	 ریز اشاره یا تکیه

۳۷	تک ریز اشاره یا تکیه‌ی تک
۲۷	علائم تغییر دهنده
۳۸	تریوله
۶۶	راست مقام (حسن خانی)
۳۸	ضد ضرب
۶۷	راست مقام ته کن‌دسی
۳۸	گام
۶۸	مقام سرگریه
۳۹	گام کروماتیک
۶۹	کله کش کوتا
۳۹	گام دیاتونیک بزرگ
۷۰	کله کش وسط
۳۹	نیم پرده
۷۱	کله کش بلند
۴۰	نیم پرده‌ی کروماتیک
۷۲	بزرگان موسیقی کتول
۴۰	ریتم
۷۸	منابع
۴۰	شناخت ریتم و اجرای آن
۴۱	کشش‌ها (آتالین)
۴۲	جدول آوا نویسی
۴۴	تمرین پنجه با تقسیم‌های دوتایی
۴۳	دستان شناسی
۴۴	تمرین تکنیک‌های دست چپ و راست
۴۸	تمرین ریتم با قسمت‌های چهارتایی
۴۹	آهنگ پیاله
۵۱	تمرین ریتم با قسمت‌های شش تایی
۵۲	لاره لاره
۵۳	یار نارنجی خانم
۵۴	های چینیم
۵۵	های سر طلا
۵۶	یار گلکانی
۵۷	های شا داماد
۵۸	های نیام یارم
۵۹	آهنگ یار خدیجه
۶۱	تمرین ریتم با قسمت‌های هفت تایی
۶۲	آهنگ اسماعیل خانی
۶۴	هرایی کوتا
۶۵	هرایی بلند

دو دهه مطالعات و حضور در کلاس‌های تئوری موسیقی در نزد استادان فن به خصوص آشنایی با سازهای تار و سه‌تار با دو هدف عمده انجام شد. -یادگیری سازی ملّی و آشنایی با تکنیک‌های آن‌ها. -آشنایی و یادگیری نت موسیقی به طوری که بتوان موسیقی فولکلور کتولی را به نگارش علمی در آورد. از یک سو و پژوهش و تحقیق بر روی نغمات موسیقی کتولی از سوی دیگر، علاوه بر شناخت نسبتاً کامل و دستیابی به باور وجود توانایی در نگارش موسیقی کتولی با شیوه‌ی نت نویسی، تلاش شده تا در این گفتار، کلیه‌ی تکنیک‌های دست چپ و راست دوتار نوازی کتول و نیز تمامی ظرافت‌های آن به رشته‌ی تحریر در آورده شود و از آموزش، به صورت سنتی ((شماره‌ای)) که از قدیم مرسوم بوده و اینجانب آن را کامل‌تر نموده‌ام^۳ به آموزش علمی تبدیل گردد. تا هنرمندان بتوانند با اندک تأمل، حوصله و ممارست و آموزش، دوره‌های ابتدایی و متوسطه، مهارت‌های تکنیکی آن را نزد استادان فراگیرند. هم چنین به دلیل تفاوت‌های موجود میان دوتار نوازی کتولی با دوتار نوازی اقوام دیگر ایران (مازندرانی، خراسانی، ترکمنی، کردی و ...) کوشش گردیده از همه‌ی نشانه‌ها و علائم رایج در سازهای هم‌خانواده‌ی دوتار و ... استفاده شود. تاجایی که می‌توان با تار، سه‌تار، تنبور و دیگر سازها، با اندکی تغییر در دستان‌ها، آهنگ‌های مورد نظر را به اجرا درآورد. گفتنی است بخش بیشتر موسیقی کتولی مبتنی بر بداهه نوازی، بداهه پردازی و تکرار نغمه‌هایی است که با احساس نوازنده، ارتباط مستقیم دارد، و در زمان‌ها و مکان‌های متفاوت این احساس تغییر می‌کند. کتاب پیش‌رو نوازنده را محدود به نوشته‌های مورد نظر ننموده و پس از یادگیری صحیح موسیقی نزد استاد، این امکان را به او خواهد داد که بر اساس آموخته‌ها و احساس شخصی، جا و مکان آهنگ را متناسب وضع و احساس خود اجرا نماید.

در پایان از آقایان: عباس فرهادی، سید مجتبی میرجمال‌الدین، عبدالله عمرانی از بابت ویرایش متن و همراهی آقایان محمد ابراهیم نظری، علی حافظی، دکتر کیوان پهلوان و نیز همه‌ی عزیزانی که مرا در پیش برد کتاب یاری نموده‌اند از صمیم قلب سپاس‌گزاری می‌نمایم. و برای تمامی آن بزرگواران، روزگاران با برکتی را آرزو مندم.

^۳ ر ج شود به جدول آموزش سنتی دوتار